

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
12 päivänä heinäkuuta 1984 *

Asiassa 261/83,

jonka Cour du travail de Liège on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Carmela Castelli

vastaan

Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS; Palkattujen työntekijöiden kansallinen eläkelaitos)

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen N:o 1408/71 (EYVL L 149, 1971) 1, 2, 3 ja 4 artiklan sekä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen N:o 1612/68 (EYVL L 257, 1968) 7 ja 10 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. Koopmans sekä tuomarit G. Bosco ja R. Joliet,

julkisasiamies: P. VerLoren van Themaat,
kirjaaja: hallintovirkamies D. Louterman,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Cour du travail de Liège on esittänyt 4.11.1983 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 21.11.1983, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat pääasiallisesti sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2) ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) tulkintaa suhteessa vanhusten vähimmäistoimeentulosta 1.4.1969 annetun Belgian lain soveltamiseen.
- 2 Kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Castelli ja Office national des pensions pour travailleurs salariés (ONPTS).
- 3 Castelli on Italian kansalainen ja saa Italiassa myönnettävää jälkeenjääneen osaeläkettä. Toukokuusta 1957 hän on asunut Belgiassa poikansa luona, joka saa vanhuuseläkettä Belgiassa. Rouva Castelli ei ole koskaan työskennellyt Belgiassa.
- 4 ONPTS kieltäytyi myöntämästä rouva Castellille 22.12.1978 tekemällään päätöksellä 1.4.1969 annetussa laissa säädetyn vanhusten vähimmäistoimeentulon sillä perusteella, että hän ei täyttänyt kyseisen lain 1 pykälässä säädettyjä edellytyksiä, koska hän ei ollut belgialainen eikä minkään sellaisen maan kansalainen, jonka kanssa Belgialla on vastavuoroinen sopimus, ja koska hän ei saanut Belgiassa vanhuus- eikä jälkeenjääneen eläkettä.
- 5 Rouva Castelli valitti ONPTS:n kielteisestä päätöksestä Tribunal du travail de Liègeen, joka hylkäsi valituksen 23.5.1980 tekemällään päätöksellä. Rouva Castelli haki tämän jälkeen muutosta Cour du travail de Liègestä perustellunaan se, että Belgian laissa säädetty vastavuoroisuuden vaatimus oli yhteisön oikeuden vastainen.
- 6 Koska Cour du travail de Liège katsoo yhteisöjen tuomioistuimen päätöksen olevan välttämätön, jotta se voisi antaa ratkaisun, se on esittänyt seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- a) Jos asiaa tarkastellaan sosiaaliturvaa koskevilla yhteisön asetuksissa esitetyn yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kannalta, voiko se, ettei yhteisön kahden jäsenvaltion välillä ole vastavuoroista sopimusta, olla esteenä vanhusten vähimmäistoimeentulon saamiselle, silloin kun hakija – joka ei ole koskaan ollut palkattuna työntekijänä sen jäsenvaltion alueella, jossa hän asuu hakemuksen tekemisen ajankohtana (Belgia) – täyttää vaaditun etuuden saamiseksi kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyt asumisen kestoja koskevat vähimmäisvaatimukset ja on siellä työskennelleen ja varhaiseläkettä tai eläkettä saavan poikansa huollettavana, sekä saa osaeläkettä lähtömaastaan Italiasta, joka on ETY:n jäsenvaltio, palkattuihin työntekijöihin Italiassa sovellettavan järjestelmän mukaisesti?
- b) Jos otetaan huomioon se, että valittaja saa Italian järjestelmän mukaista osaeläkettä, voidaanko hänen tilannettaan pitää samanlaisena kuin sellaisen henkilön tilannetta, joka saa Belgiassa vanhuus- tai jälkeenjääneen osaeläkettä, mikä oikeuttaa vanhusten vähimmäistoimeentulon kaltaisen lisän saamiseen?
- c) Voidaanko valittajan katsoa olevan Belgiassa työntekijänä toimineen ja varhaiseläkettä saaneen, nyt siellä eläkettä saavan poikansa perheenjäsenen yhteisön asetuksissa, erityisesti asetuksessa N:o 1408/71 ja asetuksessa N:o 1612/68, tarkoitetussa merkityksessä?”
- 7 Kysymykset koskevat erään jäsenvaltion sellaisen kansalaisen tilannetta, joka saa kyseisen valtion sosiaaliturvaetuutta ja joka on muuttanut toiseen jäsenvaltioon, jossa hän ei ole koskaan työskennellyt ja jossa hän on poikansa huollettavana, joka puolestaan saa tämän toisen valtion sosiaaliturvaetuutta. Kysymysten pääasiallisena tarkoituksena on sen selvittäminen, onko asianomaisella henkilöllä oikeus jälkimmäisen valtion lainsäädännössä säädettyyn vanhusten vähimmäistoimeentuloon tai vähintään kyseisen määrän ja ensin mainitun jäsenvaltion myöntämän alhaisemman sosiaaliturvan välistä erotusta vastaaviin tuloihin joko asetuksessa N:o 1408/71 säädettyinä vanhuusetuutena tai asetuksessa N:o 1612/68 säädettyinä sosiaalisena etuutena.
- 8 Ongelmaa on tarkasteltava ensin asetuksen N:o 1612/68 kannalta, johon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kolmannessa kysymyksessä erityisesti viitataan.

- 9 Asetuksen N:o 1612/68 10 artiklassa myönnetään kansalaisuudesta riippumatta sellaisen työntekijän, joka on jonkin jäsenvaltion kansalainen ja joka työskentelee toisen jäsenvaltion alueella, huollettavina ylenevässä polvessa oleville sukulaisille oikeus asettua tämän luo asumaan. Oikeus jäädä asumaan jonkin jäsenvaltion alueelle on ulotettu asetuksessa N:o 1251/70 (EYVL L 142, s. 70) koskemaan myös toisen jäsenvaltion kansalaisen huollettavina ylenevässä polvessa olevia sukulaisia, jos kyseinen toisen jäsenvaltion kansalainen on ollut työntekijänä ensin mainitussa valtiossa. Näin ollen on selvää, että pääasian valittaja kuuluu asetuksessa N:o 1612/68 tarkoitettuihin edunsaajiin.
- 10 Asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdan mukaan työntekijän, joka on jäsenvaltion kansalainen, on saatava samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaiset työntekijät. Yhteisöjen tuomioistuimen 30.9.1975 (asia 32/75, Cristini, Kok. 1975, s. 1085) antaman sekä 16.12.1976 (asia 63/76, Inzirillo, Kok. 1976, s. 2057) antaman tuomion mukaisesti asetuksen N:o 1612/68 7 artiklassa säädetyn yhdenvertaisen kohtelun tarkoituksena on myös estää sellaisiin ylenevässä polvessa oleviin sukulaisiin kohdistuva syrjintä, jotka - kuten pääasian valittaja - ovat työntekijän huollettavina.
- 11 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut useita kertoja (asia 207/78, Even, tuomio 31.5.1979, Kok. 1979, s. 2019, ja asia 65/81, Reina, tuomio 14.1.1982, Kok. 1982, s. 33), sosiaalisen edun käsitteeseen kuuluvat kaikki ne edut, "kaikki sellaiset edut, jotka - liittyvätpä ne työsopimukseen tai ei - yleisesti myönnetään kotimaisille työntekijöille pääasiallisesti sen objektiivisen tilanteen perusteella, että he ovat työntekijöitä, tai ainoastaan sen perusteella, että he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa, ja joiden myöntäminen myös sellaisille työntekijöille, jotka ovat muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, on näin ollen omiaan helpottamaan heidän liikkuvuuttaan yhteisössä". Tästä sosiaalisen edun määritelmästä, joka on vakiintunut yhteisöjen tuomioistuimessa, seuraa, että siihen sisältyy myös jäsenvaltion lainsäädännössä säädetty vanhusten vähimmäistoimeentulo.
- 12 Kysymykseen on siis vastattava, että asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että työntekijän huollettavina ylenevässä polvessa oleville sukulaisille myönnettävän sosiaalisen edun - kuten jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn vanhusten vähimmäistoimeentulon - myöntämisen edellytyksenä ei saa olla vastavuoroisen sopimuksen olemassaolo kyseisen jäsenvaltion ja sen valtion välillä, jonka kansalainen ylenevässä polvessa oleva sukulainen on.

- 13 Koska nämä vastaukset tekevät mahdolliseksi sen, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi ratkaista pääasian, ei ole tarpeen tarkastella kysymystä, onko käsiteltävänä olevassa tilanteessa jonkin jäsenvaltion kansalaisella asetuksen N:o 1408/71 mukaan oikeus toisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädettyyn vähimmäistoimeentuloon – joko sen vuoksi, että hän on kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen siirtotyöläisen perheenjäsen tai sen vuoksi, että hän saa itse lähtövaltionsa sosiaaliturvaetuutta.

Oikeudenkäyntikulut

- 14 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut Cour du travail de Liègen 4.11.1983 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen N:o 1612/68 (EYVL 1968, L 257) 7 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että työntekijän huollettavina ylenevässä polvessa oleville sukulaisille myönnettävän sosiaalisen edun – kuten jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn vanhusten vähimmäistoimeentulon – myöntämisen edellytyksenä ei saa olla vastavuoroisen sopimuksen olemassaolo kyseisen jäsenvaltion ja sen valtion välillä, jonka kansalainen ylenevässä polvessa oleva sukulainen on.

Koopmans

Bosco

Joliet

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 1984.

H. A. Rühl
kirjaajaksi määrätty
johtava hallintovirkamies

T. Koopmans
ensimmäisen jaoston puheenjohtaja